

Людміла КЕБІЧ

СЦЯГ НАД РЭЙХСТАГАМ

Вайтулевiч Антон Юсiфавiч нарадзiўся 22 лiстапада 1923 года ў вёсцы Дзяцелаўцы (цяпер Дзятлавічы) Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласцi ў сям'i сялян. Старэйшы з сямi сыноў, да старасцi з якiх дажылi толькi трое.

Скончыў Роскую сярэднюю школу, марыў паступiць у музычнае вучылiшча на вакальнае аддзяленне, нават, калi быў у дзясятым класе, з'ездзiў у Мiнск на праслухоўванне. З вялiкай радасцю ледзь не ляцеў дахаты са сталiцы, таму што ў хлопца абнаружылi прыгожы лiрычны тэнар i параli паступаць

У дзень атрымання ордэна "Слава"

абавязкова. Антон уяўляў, як вучыцца ў музычным вучылiшчы iмя М.І. Глiнкі, як стаiць на опернай сцэне, i яму апладыруе ўвесь свет... Але марам хлопца не давлялося збыцца – прыйшла вайна.

Прыпiсаўшы сабе год, у кастрычніку 1944 года дабравольцам пайшоў на фронт. Ваяваў на першым Беларускам фронце пад камандаваннем маршала Савецкага Саюза Г.К.Жукава. Патрапiў у склад 3-й ударнай армii, 316-ы асобна-знішчальны супрацьтанкавы дывiзiён iмя Аляксандра Неўскага. На фронце быў па 9 мая 1945 года. Удзельнiчаў у вызваленнi Варшавы i штурме

Берліна. На подступах да Берліна ў раёне Зеелаўскіх вышыняў ён, наводчык гарматы, падбіў у баі два нямецкіх танкі “Тыгр” і адну “Пантэру”, за што быў узнагароджаны ордэнам “Слава III ступені”. У баях за горад Рэец з супрацьтанкавай гарматы разбіў калону ворагаў у складзе 150 чалавек.

З успамінаў: “16 красавіка 1945 года ў 5 гадзін раніцы ад выбухаў многіх тысяч гармат, мінамётаў і нашых легендарных “кацюшаў” ярка асвятлілася ўся мясцовасць, а ўслед за гэтым раздаўся невымернай сілы грукат выбухаў і разрываў бомбаў, мінаў і авіябомбаў. У паветры нарастаў гуд бамбардзіроўшчыкаў. Праз 30 хвілін мы пайшлі ў агульную атаку на Берлін.

У паветра ўзвіліся тысячы рознакаляровых ракет. Па гэтым сігнале ўспыхнулі 140 пражэктараў, якія былі расстаўлены праз кожныя 200 метраў. Яны, а гэта больш за 100 мільярдаў, як магутныя свечкі, асляплялі ворага. Гэта была карціна незабыўнай вялізнай і ўражлівай сілы. За ўсё сваё жыццё я потым ніколі не памятаў такога адчування.

23-га красавіка з усходу ў Берлін уварвалася і наша 266-я дывізія, камандзірам якой быў палкоўнік С.М. Дамічэнка, начальнікам палітаддзела – палкоўнік В.І. Логінаў. 30-га красавіка ў 14 гадзін 25 хвілін 3-й ударнай арміяй была ўзята асноўная частка будынка рэйхстага. Непасрэдны штурм рэйхстага ажыццяўляла ўзмоцненая 150-я стралковая Ідрынская дывізія 3-й ударнай арміі, на чале якой стаяў вопытны генерал, герой Савецкага Саюза В.М. Шацілаў. Каля 15 гадзін 30 красавіка прыйшло

паведамленне: – На рэйхстагу – чырвоны сцяг!

Берлін. На другі дзень пасля Перамогі.

На другі дзень я сустрэў сяржанта Ягорава – смаленскага простага хлапчука – які разам з лейтэнантам Кантарыя ўзнялі Сцяг Перамогі над рэйхстагам. Ён таксама з нашай 3-й ударнай арміі, якая штурмавала фашысцкае логова.”

За баявыя заслугі старшы сяржант Вайтулевіч Антон Іосіфавіч узнагароджаны: Ордэнам “Слава III ступені”, медалямі “За вызваленне Варшавы”, “За ўзяцце Берліна”, “За перамогу над Германіяй” і Падзячным лістом галоўнакамандуючага І.В.Сталіна “За штурм і авалоданне Берлінам”.

Пасля заканчэння Вялікай Айчыннай вайны дамоў патрапіў не адразу – яшчэ некалькі гадоў служыў у войску, затым вярнуўся на радзіму. Прайшоў шлях ад рабочага-маляра да настаўніка гісторыі Краснасельскай сярэдняй школы. Скончыў гістарычны факультэт Магілёўскага дзяржаўнага педінстытута (1969), працаваў спачатку настаўнікам малярнага дзела (з 01.09.1960 г.), затым, з 1965 года – па спецыяльнасці – настаўнікам гісторыі і грамадазнаўства ў Краснасельскай СШ Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці. Чалавек таленавіты і творчы: граў на многіх музычных інструментах (акордэон, фартэпіяна, гітара, мандаліна, балалайка), пісаў карціны маслам, складаў вершы, меў прыгожы лірычны тэнар і, каб не вайна, стаў оперным спеваком, пра гэта ён марыў. А яшчэ тата ўвесь час нешта майстраваў, плёў кашы, захапляўся мовамі – чытаў на чэшскай, балгарскай, украінскай, добра гаварыў па-польску і па-нямецку, дапамагаў пісаць кантрольныя і дыпломныя работы студэнтам. Вельмі любіў працаваць на лецішчы, прышчапляць дрэвы новымі сартамі, так што бывала, на адной яблыні ў яго раслі па тры сорты розных яблык. Садавінай і агароднінай, саджанцамі дзяліўся ахвотна з усімі жадаючымі аднапаялкоўцамі. За тыдзень да майго нараджэння зрабіў незвычайны падарунак – заняў 2-е месца ў абласным першынстве 1951 года па веласіпедным спорце ў шашэйнай гонцы на 50 км. Вясёлы і бадзёры, тата ніколі не скардзіўся на лёс, яму заўсёды ўсяго хапала. У любыя гістарычныя эпохі. Гэта ўжо – характар.

Пасля вайны тата ніколі не раставаўся з фотаапаратам!

За высокія дасягненні ў працы неаднаразова ўзнагароджваўся Ганаровымі граматамі і каштоўнымі падарункамі, напрыклад, у 1965, 1976 г.г., а ў 1984 – медалём “Ветэран працы”. Безумоўна, мае шматлікія юбілейныя медалі.

Пражыў 78 гадоў. Пахаваны на Краснасельскіх могілках.

Я – яго дачка, дачка ветэрана, ганаруся жыццёвым шляхам, які давялося прайсці майму тату. Верная яго памяці, стараюся быць годнай яго імені. Часам прысвячаю яму вершы.

НА ПРЫСТУПКАХ РЭЙХСТАГА

Пад ярка-чырвоным сцягам,
што ўзнёсся хвіліну назад,
прысеў на прыступках Рэйхстага
жывы пераможца-салдат.

Агледзеў нябесныя далі –
зусім як у нас біруза!
І сумна ўздыхнуў: “А што далей?”
Скацілася думка-сляза. –

Вайна – там усё зразумела,
хто вораг, а хто табе брат,
страляй ашалела ды смела,
выконвай вайсковы загад.

Якою пакутлівай, доўгай,
кывавай дарога была
да гэтага логава злога,
цяпер яна сэнс набыла.

Паверце, не збочыў з маршрута,
хоць быў невымерна круты.
За вас, Аляксандр і Анюта,
за век ваш, такі малады

Адпомсціў зладзею-фашысту,
што нас так няшчадна крамсаў,
і тут, на сцяне, урачыста
я вашы імёны ўпісаў.”

...Быў першы дзень міру. Хістаўся
ад стомы, ад ношкі надзей,
у прышласць салдат углядаўся,
дзе ён смерцю храбрых падзе.

ТАТАВА КАРЦІНА

Карціна аздабляе мой пакой –
даволі мудрагелісты пейзаж:
там Краснасельскі недзе за гарой,
нязбыўны, незабыўны мой міраж.

Там мара і сучаснасць – два ў адным
на выцвілым ад часу палатне,
а над усім бясконцы сівы дым
нясе ў бясконцасць вечную мяне.

Паваленае часам бервяно
перамахнуць і лось не рызыкне,
а ўкруг азерца – кветкавы вянок
як на ўспамін таго, што ўжо на дне.

Спляценне стыляў, тэхнік і эпох –
мой тата сам умельства спасцігаў,
пісаў, як бачыў, сэрцам, так, як мог,
ён мару ўвасабляў, а не ілгаў.

Няхай пляткараць крытыкі барджэй:
карціна – самаробная мазня...
а мне з усіх яна найдаражэй,
ёй тут вісець, пакуль жывая я.

Я – ДАЧКА ВЕТЭРАНА

Я – дачка ветэрана,
і па гэтай прычыне
мне баляць яго раны
ад Вялікай Айчыннай.

Спеваком мог стаць тата,
але голасам дзіўным
ён з акупаў салдатаў
паднімаў – «За радзіму!».

Ён фарсіраваў Одэр
і дайшоў да Рэйхстага,
дзе знайшлі яго Ордэн
і медаль «За адвагу».

Ён прынёс перамогу
на плячах сваіх мужных

з той нялёгкай дарогі,
на руках сваіх дужых.

Ён вярнуўся дахаты,
да зямлі сваёй весняй,
даў жыццё мне і брату,
і дзяцінства, як песню.

Ён спяваў пра «Кацюшу»
і пра «Корб блюмэн бляў»,
успамінамі ўзрушваў
пра сяброў сваіх слаўных...

Я – дачка ветэрана,
і пакуль маё сэрца
ад яго стыне ранаў,
будзе мір на планеце.

Выкарыстаны фота з сямейнага архіва.

